

Humanistyka cyfrowa a biblioteki

dr Dorota Siwecka

Instytut Nauk o Informacji i Mediach, Uniwersytet Wrocławski

27.02.2023 r.

„to narzędzie tworzy przedmiot badań”

[Adam Pawłowski, 2023]

Plan

Wprowadzenie do humanistyki cyfrowej

- próby definicji HC
- rys historyczny i czynniki sprzyjające rozwojowi projektów z tego zakresu
- pola zainteresowań badawczych
- przedmiot badań
- Metody, procesy, narzędzia HC
- kompetencje cyfrowego humanisty
- przykłady projektów

Biblioteki a rozwój humanistyki cyfrowej

- zakres działań
- bibliotekarz w humanistyce cyfrowej czyli kto?
- najważniejsze umiejętności
- problemy i wyzwania
- projekty HC w ujęciu bibliotecznym

CZ. 1

WPROWADZENIE DO

HUMANISTYKI CYFROWEJ

Definicje HC

Brak jednej spójnej definicji

Najczęściej:

- nowy nurt badawczy
- paradygmat

Polegający na wykorzystaniu narzędzi ICT (Information and Communication Technology) do szeroko rozumianych badań humanistycznych czy nawet nauk społecznych m.in. takich dziedzin jak:

- Archeologia, Historia, Historia sztuki, Językoznawstwo, Literaturoznawstwo, Nauki o kulturze...

Definicje HC

„Humanistyka cyfrowa nie jest jednolitą dziedziną, ale **szeregiem zbieżnych praktyk**, które badają świat, w którym: a) druk nie jest już wyłącznym lub normatywnym medium, w którym wiedza jest produkowana i/lub rozpowszechniana; zamiast tego, druk jest wchłaniany w nowe, multimedialne konfiguracje; oraz b) cyfrowe narzędzia, techniki i media zmieniły produkcję i rozpowszechnianie wiedzy w sztuce, naukach humanistycznych i społecznych.”

[Jeffrey Schnapp, Todd Presner, 2009]

Definicje HC

„zbiór praktyk poznawczych i zasobów informacji, będący efektem przeniesienia do sfery cyfrowej i wzbogacenia o nowe funkcjonalności praktyk poznawczych humanistyki opartej na druku”

[Adam Pawłowski, 2023]

Krótką historia HC

Lata 40. XX w.

Roberto Busa
(1913–2011)

pionier w zakresie
zastosowania informatyki i
językoznawstwa
korpusowego do analizy
literatury → [Corpus
Tomisticum](#)

Krótką historia

THE JOURNAL OF POLITICAL ECONOMY

Volume LXVI

APRIL 1958

Number 2

THE ECONOMICS OF SLAVERY IN THE ANTE BELLUM SOUTH¹

ALFRED H. CONRAD AND JOHN R. MEYER
Harvard University

I. OBJECTIVES AND METHODS

THE outstanding economic characteristics of southern agriculture before the Civil War were a high degree of specialization and virtually exclusive reliance on a slave labor force. The large-scale, commercial dependence upon slave labor was to distinguish the ante bellum South not only from other regions in its own time but from all regions at all other times in American agricultural history. Because of this unique historical status, ante bellum southern agriculture has been a subject for special historical attention. Above all else, attention has been focused upon the proposition that, even without external intervention, slavery would have toppled of its own weight. This allegation has its source in the assertions of slave inefficiency to be found in

¹This paper was presented at a meeting of the Conference on Research in Income and Wealth at Williams College, Williamstown, Massachusetts, September 4-5, 1957, and is published here with the kind permission of the Conference. We wish to thank the Harvard Foundation for Advanced Study and Research for a grant for computational and secretarial assistance. The Foundation does not, of course, share in any way the responsibility for the views or conclusions of the paper.

the writings of men who lived with slavery: American or English liberals like G. M. Weston, H. R. Helper, or J. E. Cairnes and southern slaveowners who, in a religious, self-righteous age, could find every motive for the protection of the slave system except that it was personally profitable. The argument is to be found most strongly stated in the work of later southern historians, especially C. W. Ramsdell and U. B. Phillips, who take the position that the Civil War, far from being an irrepressible conflict, was an unnecessary blood bath. They argue that slavery had reached its natural limits and that it was cumbersome and inefficient and, probably within less than a generation, would have destroyed itself. To the question why emancipation was not resorted to, they reply that slavery was for the southerners an important (and evidently expensive) duty, part of their "unending task of race discipline." On the other side, Lewis Gray and Kenneth Stampp have strongly contested this view, contending that southern plantation agriculture was at least as remunerative an economic activity as most

1958 r.

Conrad, A. H., & Meyer, J. R. (1958). The Economics of Slavery in the Ante Bellum South. *Journal of Political Economy*, 66(2), 95–130.

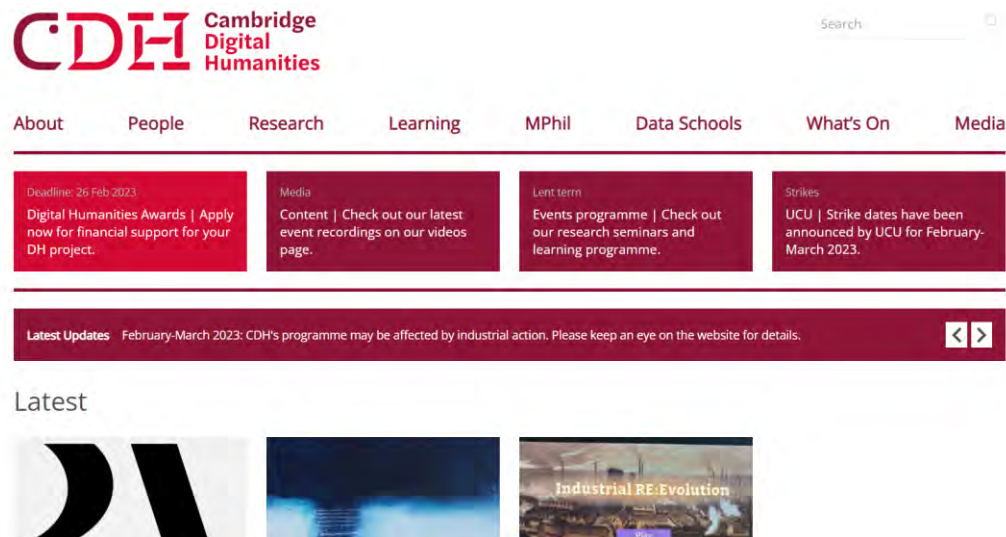
<http://www.jstor.org/stable/1827270>

Badania nad efektywnością gospodarczą niewolnictwa w USA przeprowadzone za pomocą technik komputerowych

Krótką historia

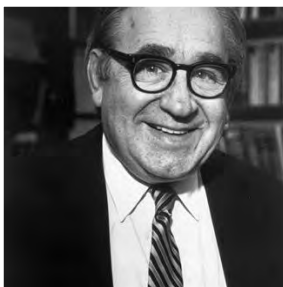
1964 r. Literary and Linguistic Computing Center (Cambridge University)

Centrum utworzono do
wspierania mocy
obliczeniowych przy projektach
lingwistycznych i literackich

W 2017 r. wcielone zostało do centrum
badawczego Cambridge DH

Krótką historia

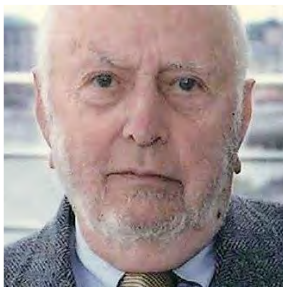

Robert
William Fogel

Stanley
Engerman

Douglass
North

Lata 70. XX w.

badania w
zakresie ekonomii
wykorzystujące
techniki
komputerowe

Krótką historia

Koniec 80. XX w.

kształtowanie się nurtów w HC:

- H. komputerowa – badanie źródeł historycznych, archeologicznych i językoznawczych za pomocą metod obliczeniowych
- Nurt rekonstrukcyjny – polegający na rekonstruowaniu różnego typu obiektów (historycznych, archeologicznych)

Krótką historia

Lata 90. XX w.

pierwsze portale na
których pokazywano
wyniki badań z zakresu
HC

Krótką historia

Wiek XXI

- narodziny analiz *big data*
- wzrost znaczenia uczenia maszynowego (AI), które są coraz częściej wykorzystywane przez humanistów

Pola zainteresowań

Pole ontologiczne

- przedmiotem zainteresowań są cyfrowe wytwory (zdigitalizowane i *born digital*)

Epistemologiczne

- Analiza tych wytworów w różnych ujęciach – badanie korelacji, relacji itd.

Pole metodologiczne

- zastosowanie nowej metodologii dla nowych narzędzi

Pole aksjologiczne

- zamieszczanie swoich analiz w Sieci dla wszystkich zainteresowanych

Pole organizacyjne

- prace zespołowe – nie pojedynczych badaczy, ale zespoły często o zasięgu międzynarodowym

Przedmiot badań

tekst

obrazy

dźwięki (mowa,
muzyka)

obiekty mieszane
(mapy, nuty,
rękopisy, komiksy,
ikonografia
użytkowa, gry)

Metody, procesy, narzędzia HC

przetwarzanie, analizowanie i porównywanie danych i metadanych (w tym m.in. *big data*)

rozpoznawanie znaków

text mining, data mining

digitalizacja obiektów

rzutowanie danych geograficznych na mapy

przetwarzanie języka naturalnego (NLP – Natural Language Processing)

wizualizacja wyników

modelowanie i przewidywanie procesów

wykorzystanie technologii Linked Open Data

wykorzystanie narzędzi AI

...

Kompetencje cyfrowego humanisty

Wiedza dziedzinowa (literaturoznawcza, archeologiczna...)

Stosunkowo duża wiedza informatyczna

- Obsługa oprogramowania
- Znajomość języka programowania (R, Python) + praca z bibliotekami programistycznymi (np. pandas)
- Tworzenie stron internetowych (HTML, Java Script, CSS)
- Zaawansowane umiejętności wizualizacji wyników badań

Projekty HC

Projekty digitalizacyjne

- Digitalizacja, opracowanie, upublicznianie różnego typu obiektów

Medialaby

- [Medialab Katowice](#) – Archiwum historii mówionej ul. Kościuszki w Katowicach
- [Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”](#) w Lublinie – makiety cyfrowe miasta Lublina, Tajne nauczanie. Cisi bohaterowie

Tworzenie narzędzi, infrastruktury w postaci np. aplikacji sieciowych

- CLARIN-PL (PWr) – narzędzia do przetwarzania języka naturalnego (NLP)
- DARIAH-PL – budowa infrastruktury dla rozwoju HC

Węższe projekty

- Badania gier komputerowych, sieci społecznych, interakcji między użytkownikami a technologią

Projekty HC

ChronoPress -
chronologiczna baza
danych polskich tekstów
prasowych z lat 1945-
1954 opisanych
metadanymi na poziomie
morfosyntaktycznym

The screenshot displays the ChronoPress website. At the top left is the logo for ChronoPress, labeled 'Portal Tekstów Prasowych'. A navigation menu is open, listing the following items: 'O korpusie', 'Zespół', 'Metoda korpusowa', 'Prasa w PRL', 'Nowomowa', 'Jak cytować', and 'Scenariusze użycia'. The background features a large, bold headline from a newspaper clipping: 'W grudniu konferencja m... wiażku z propozy... prawie Berlina?'. At the bottom of the page, there is a footer with logos for 'Uniwersytet Wrocławski', 'Politechnika Wroclawska', and 'CENTRUM TECHNOLOGII JĘZYKOWYCH CLARIN.PL', along with the CLARIN logo.

[ChronoPress \(clarin-pl.eu\)](http://clarin-pl.eu)

Projekty HC

Polski korpus listów pożegnalnych samobójców

(skrót *PCSN*; ang. *Polish Corpus of Suicide Notes*)

Tytuł projektu

Listy
pożegnalne
samobójców —
lingwistyczne
metody
ustalania
autentyczności
tekstu

Projekt badawczy
finansowany przez
Ministerstwo Nauki

Publikacje związane z korpusem

2015

- Zaśko-Zielińska M., M. Piasecki, 2015, *Lexical Means in Communicating Emotion in Suicide Notes – on the Basis of the Polish Corpus of Suicide Notes*, *Cognitive Studies*, (15), 237-252.
- Zaśko-Zielińska M., 2015, *Sposoby fałszowania tekstu w eksperymentalnie zebranych materiałach Subkorpusu Listów Sfałszowanych*, [w:] R. Cieśla [red.], *Współczesna problematyka badań dokumentów*, [Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego], Wrocław, 327-334.

2014

- Zaśko-Zielińska M., 2014, *Ślady idiolektów w listach pożegnalnych zgromadzonych w Polskim Korpusie Listów Pożegnalnych Samobójców*, [w:] R. Cieśla [red.], *Dokument i jego badania*, [Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego], Wrocław: Katedra

Projekty HC

STRONA GŁÓWNA / O PROJEKCIE

O projekcie

W 2011 roku, w stulecie istnienia Muzeum Etnograficznego im. Seweryna Udzieli w Krakowie rozpoczęliśmy realizację projektu, którego celem jest stworzenie **Wirtualnego Muzeum Drzeworytów Ludowych**. Dokumentuje ono i udostępnia *wiedzę o polskim drzeworytnictwie ludowym*. Dla profesjonalistów jest miejscem wymiany informacji i doświadczeń. Dla

ZESPÓŁ

Koncepcja projektu

Beata Skoczeń-Marchewka

[Wirtualne Muzeum Drzeworytów Ludowych \(drzeworyty.eu\)](http://drzeworyty.eu)

Projekty HC

Screenshot of the prototype

Posted on 13 March 2011

Creating an Amsterdam Time Machine with the AdLib API

A four-hour sprint to create a chronological painting gallery from the Amsterdam Museum collection.

MiracleThings

Projects

Technologies

Get in touch

See also

Projekty HC

 Environment Agency

Bathing Water Quality
Find Get the data Glossary Help

Web widgets EA open datasets

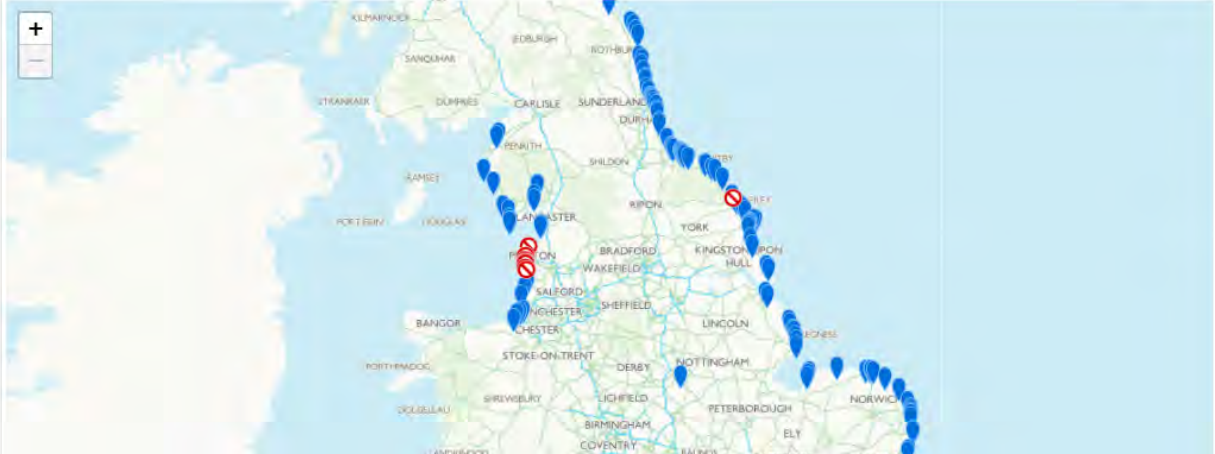
Find a bathing water

Look up a bathing water profile by name or location below. To get an overview of multiple bathing water locations, or to download data extracts, see the [data page](#) ».

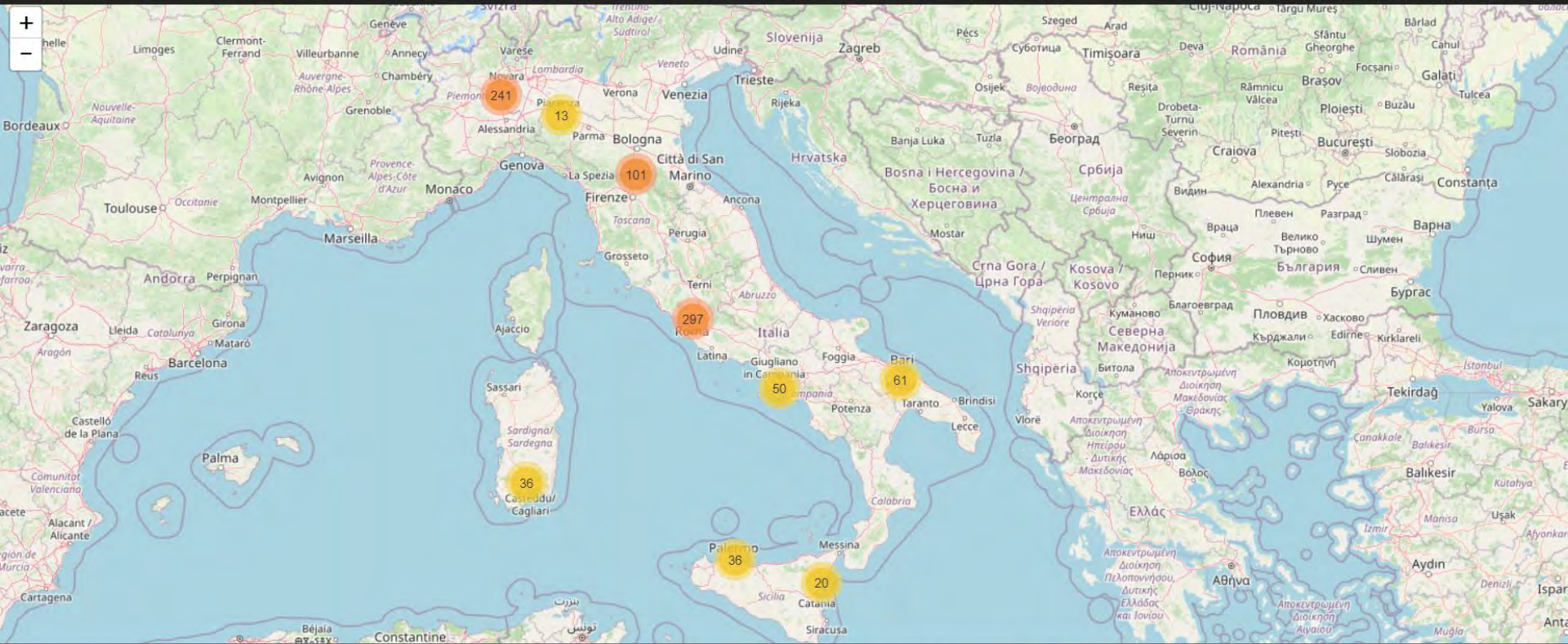
Water quality at designated bathing water sites in England is assessed by the Environment Agency. From May to September, weekly assessments measure current water quality, and at a number of sites daily pollution risk forecasts are issued. Annual ratings classify each site as excellent, good, sufficient or poor based on measurements taken over a period of up to four years. Information about bathing water quality in other countries in the UK can be found here: [Scotland \(SEPA\)](#), [Wales \(NRW\)](#), or [Northern Ireland \(DoE\)](#)

Name, county, district or postcode:

Key: designated bathing water, advice against bathing

Projekty HC

Projekty HC

American Panorama

An Atlas of United States History

<https://dsl.richmond.edu/panorama/>

CZ. 2

BIBLIOTEKI A ROZWÓJ

HUMANISTYKI CYFROWEJ

Biblioteki w HC

Digitalizowanie obiektów badań

- Biblioteki cyfrowe, cyfrowe archiwa społeczne

Tworzenie metadanych będących podstawą analiz

- Bibliografie, katalogi biblioteczne, słowniki kontrolowane, ontologie

Tworzenie pomocy naukowych, instrukcji, wytycznych...

Współpraca z badaczami

- Udostępnianie narzędzi do digitalizacji, serwerów
- Doradzanie w kwestiach strategii digitalizacji, metadanych i przechowywania danych

HC w bibliotekach akademickich – możliwości

spakowanie istniejących usług jako "wirtualnego centrum HC"

promowanie skoordynowanego wsparcia dla HC w całej instytucji

pomaganie naukowcom w planowaniu zadań związanych z konserwacją/zachowaniem

rozszerzenie instytucjonalnego repozytorium o obiekty cyfrowe związane z HC

praca na arenie międzynarodowej w celu pobudzenia wspólnych inwestycji w HC w różnych instytucjach

(Jennifer Schaffner & Ricky Erway, 2014)

HC w bibliotekach akademickich – możliwości

stworzenie możliwości naukowego wykorzystania i ulepszenia metadanych

konsultowanie się z naukowcami zajmującymi się HC na początku projektów digitalizacyjnych

angażowanie się od początku w planowanie projektów dotyczących HC w celu zapewnienia ich trwałości

zobowiązanie się do utworzenia centrum HC

(Jennifer Schaffner & Ricky Erway, 2014)

HC w bibliotekach akademickich – możliwości

„W większości przypadków najlepszą decyzją jest obserwacja tego, co akademicy z HC już robią, a następnie zajęcie się lukami.”

(Jennifer Schaffner & Ricky Erway, 2014)

Bibliotekarz w HC czyli kto?

twórca i
współtwórca

kurator

poślaniec i
łącznik

edukator

mediator i
tłumacz

gospodarz

partner

innovator

badacz
hybrydowy

advokat

konsultant

(Ying Zhang, Shu Liu, and Emilee Mathews, 2015)

Bibliotekarz w HC czyli kto?

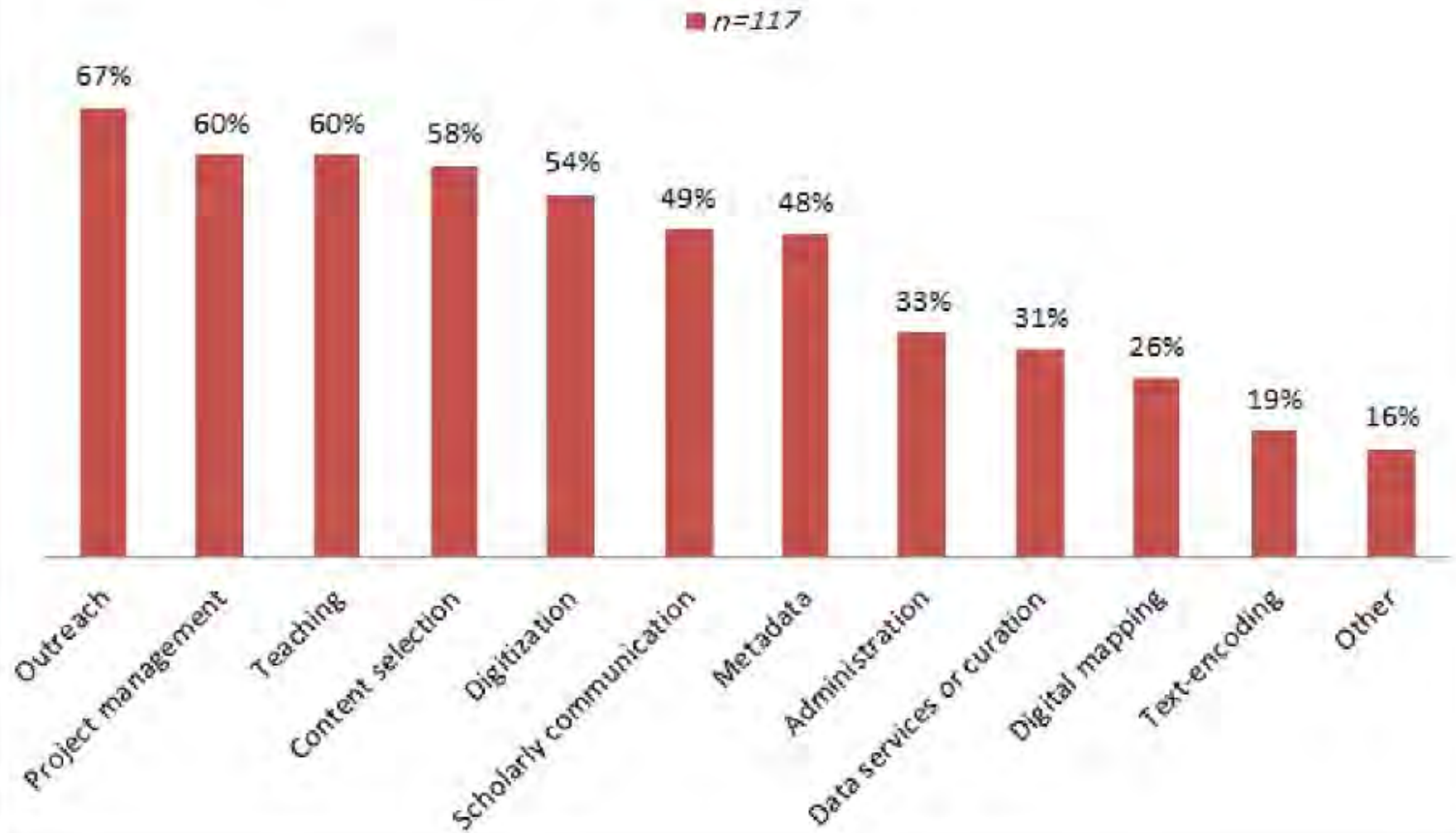
bibliotekarz
jako
concierge

bibliotekarz
jako
ekspert IT

bibliotekarz
jako
badacz

(Anu Vedantham, Dot Porte, 2015)

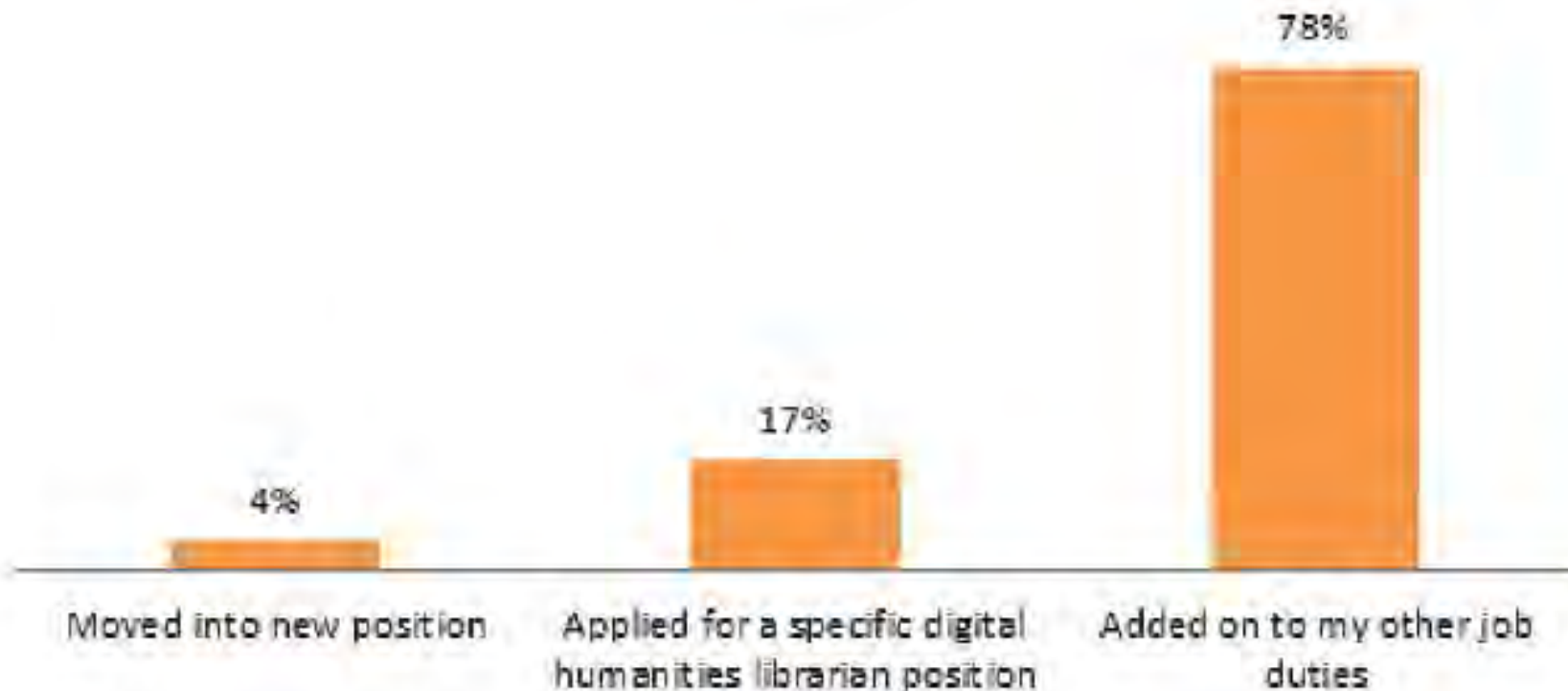
Which areas of digital humanities are you involved in?

(Molly Dahl Poremski, 2017)

Did you apply for your digital humanities position or was it added on to another role?

n=116

(Molly Dahl Poremski, 2017)

Umiejętności

Znajomość i stosowanie metadanych

Znajomość technologii

Znajomość standardów i praktyk

Wizualizacja danych, wyników

Umiejętności analityczne

Znajomość metod badawczych

Umiejętności projektowania

Komunikatywność

Dbłość o prywatność i bezpieczeństwo danych

Znajomość języków obcych

Umiejętności

Najczęściej brakuje:

- Mapowanie cyfrowe (*digital mapping*)
- Kodowanie tekstu (*text encoding*)
- Programowanie (*computer programming*)

(Poremski, 2017)

Problemy

Niewystarczające
możliwości szkolenia

(Miriam Posner, 2013)

Problemy

Brak wsparcia dla
inicjatyw
wymyślonych
przez bibliotekarzy

(Miriam Posner, 2013)

Problemy

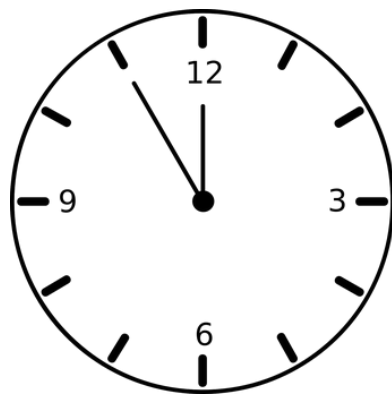
Zbyt wiele zadań
a za mało czasu

(Miriam Posner, 2013)

Problemy

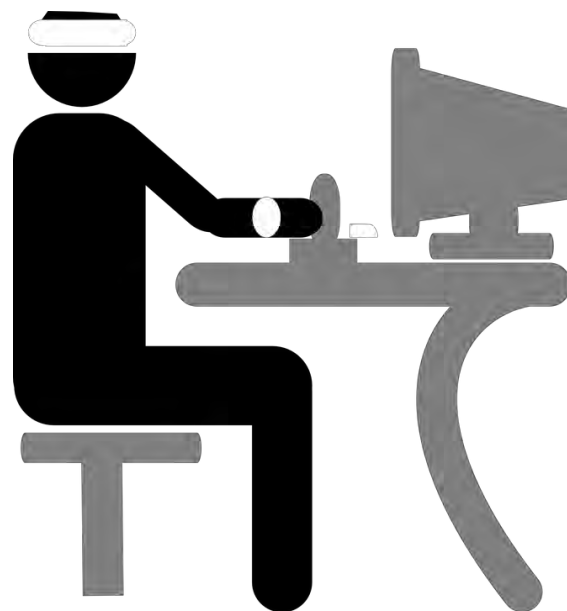
Brak uprawnień do zgromadzenia odpowiednich zasobów

(Miriam Posner, 2013)

Problemy

Nieelastyczna
infrastruktura

(Miriam Posner, 2013)

Problemy

Brak
motywacji

(Miriam Posner, 2013)

Problemy

Złożoność współpracy z wydziałami

Rozproszenie wysiłków

Nadmierna ostrożność

Brak prawdziwego zaangażowania
instytucjonalnego

(Miriam Posner, 2013)

Challenges

Digitalizacja i przechowywanie danych

- różne typy zasobów
- zapewnienie infrastruktury i technologii
- zapewnienie bezpieczeństwa i trwałości danych

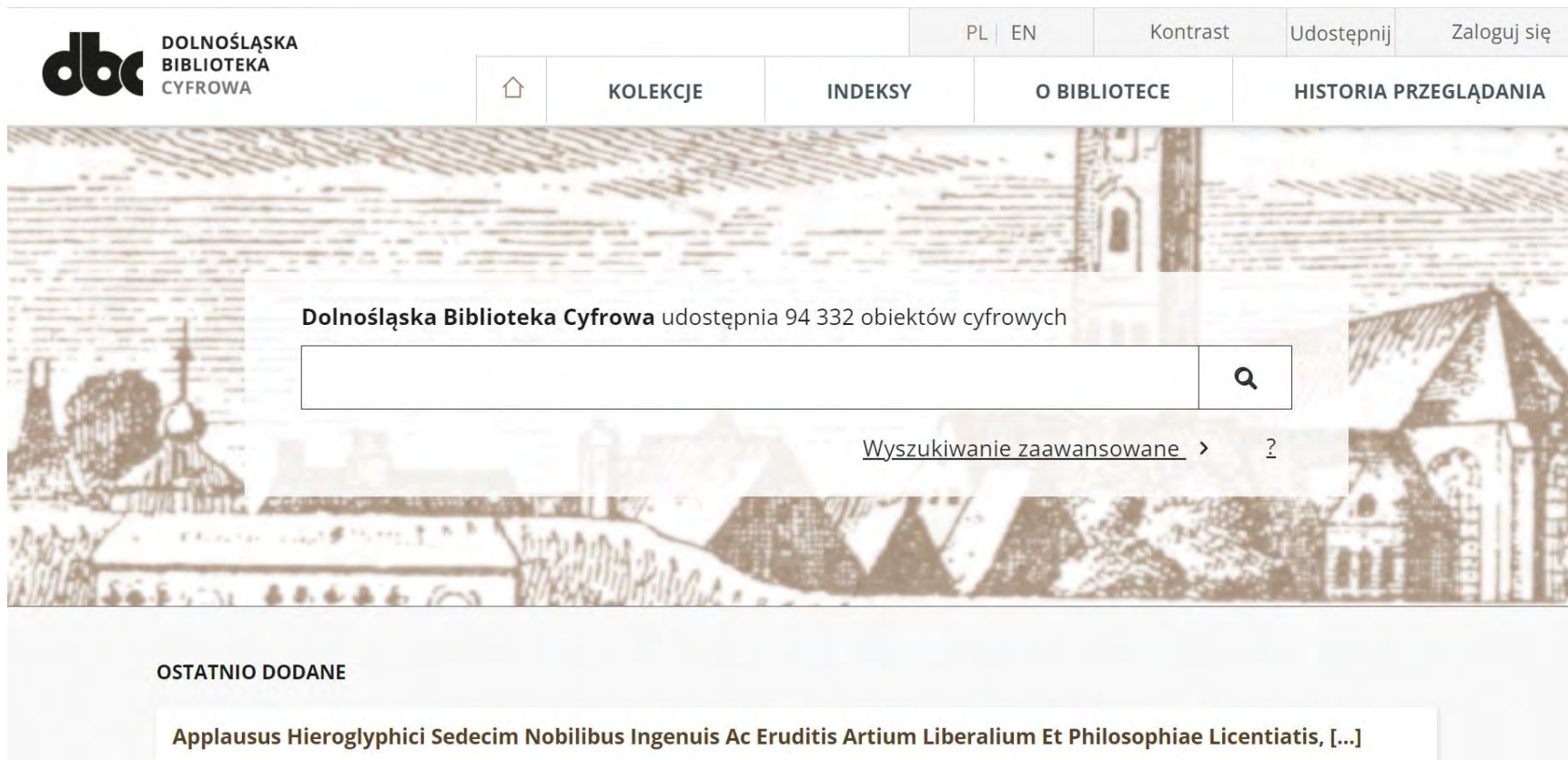
Wyzwania technologiczne

- śledzenie szybkiego rozwoju technologii

Prywatność i bezpieczeństwo danych

- zgodnie z przepisami prawa

Projekty HC w bibliotekach

The screenshot shows the homepage of the Dolnośląska Biblioteka Cyfrowa. At the top left is the logo 'dbc' and the text 'DOLNOŚLĄSKA BIBLIOTEKA CYFROWA'. To the right are links for 'PL | EN', 'Kontrast', 'Udostępnij', and 'Zaloguj się'. Below these are navigation tabs: 'KOLEKCJE', 'INDEKSY', 'O BIBLIOTECE', and 'HISTORIA PRZEGLĄDANIA'. The main content area features a large background image of a town with a search bar overlaid. The search bar contains the text 'Dolnośląska Biblioteka Cyfrowa udostępnia 94 332 obiektów cyfrowych' and a search icon. Below the search bar is a link for 'Wyszukiwanie zaawansowane' with a right arrow and a question mark. At the bottom, there is a section titled 'OSTATNIO DODANE' with a card for the book 'Applausus Hieroglyphici Sedecim Nobilibus Ingenuis Ac Eruditis Artium Liberalium Et Philosophiae Licentiatis, [...]'.

dbc DOLNOŚLĄSKA BIBLIOTEKA CYFROWA

PL | EN Kontrast Udostępnij Zaloguj się

🏠 KOLEKCJE INDEKSY O BIBLIOTECE HISTORIA PRZEGLĄDANIA

Dolnośląska Biblioteka Cyfrowa udostępnia 94 332 obiektów cyfrowych

🔍

[Wyszukiwanie zaawansowane](#) > ?

OSTATNIO DODANE

Applausus Hieroglyphici Sedecim Nobilibus Ingenuis Ac Eruditis Artium Liberalium Et Philosophiae Licentiatis, [...]

Projekty HC w bibliotekach

Kujawsko-Pomorska
Biblioteka Cyfrowa

PL | DE | EN

Kontrast

Udostępnij

Zaloguj się

O PROJEKCIE

KOLEKCJE

INDEKSY

HISTORIA PRZEGLĄDANIA

Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa udostępnia 253 790 obiektów cyfrowych

Przeszukaj zbiory biblioteki...

Wyszukiwanie zaawansowane

Mirosław Piotrowski, Widok miasta Torunia z 1684 roku wg Hartknocha. **Materiał pochodzi z Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej**

OBIEKTY ostatnio dodane

Mandat delegata na V Ogólnopolski Sejmik Aktywu Klubów Studenckich - 1983

Projekty HC w bibliotekach

Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa udostępniła 392 838 obiektów cyfrowych

Przeszukaj zbiory biblioteki...

Wyszukiwanie zaawansowane

Materiały pochodzą z Biblioteki Uniwersyteckiej UAM

KOLEKCJE

Tutaj takie kolekcje jak:

-Czasopisma i gazety

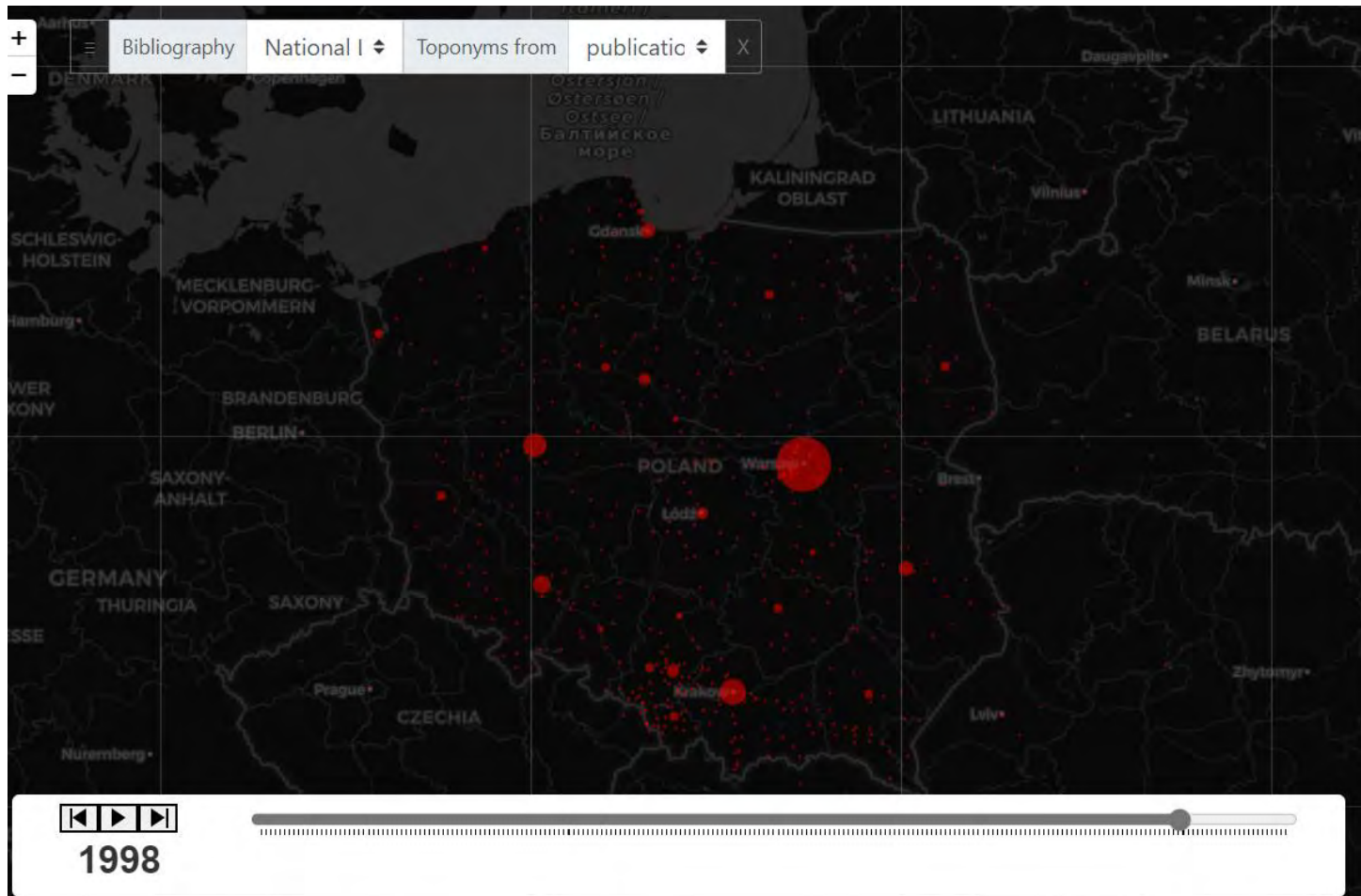
-Książki adresowe
i spisy osób

Narodowy Zasób
Biblioteki
Uniwersyteckiej w

Historia
gospodarcza
Wielkopolski -

Badania oparte na danych bibliograficznych

**Wrocław
Bibliodata
Website**

Badania dotyczące metadanych

Andreas Lüschow i José Calvo Tello (2021)

- Metoda identyfikacji wybranych gatunków literackich w katalogach bibliotecznych
- Wykorzystanie metod i technologii uczenia maszynowego, język Python i bibliotekę *scikitlearn*
- Źródło:
 - niemiecki katalog rozproszony Gemeinsamer Verbundkatalog (GVK) – opisy (ponad 740 000 rekordów)
 - Gemeinsame Normdatei – wykaz gatunków literackich (1319, z których 1150 zostało wykorzystanych w GVK)
- Cel: wypracowanie najbardziej efektywnego rozwiązania, które można zastosować w badaniach z wykorzystaniem dużych zasobów bibliograficznych

Projekty wykorzystujące dane bibliograficzne

AVOBMAT

a digital toolkit for analysing and visualizing bibliographic
metadata and texts

[What is AVOBMAT?](#)

[Research COVID-19](#)

[Features](#)

[Help](#)

[Get in touch](#)

This website uses cookies to improve your experience. We'll assume you're ok with this, but you can opt-out if you wish. [Cookie settings](#)

ACCEPT

<https://avobmat.hu/>

Projekty wykorzystujące materiały zdigitalizowane

Unlocking the Mary Hamilton papers

About Mary Hamilton Blog Edition Text Search People Further Reading Background: the Image-to-Text Project Contact

Unlocking the Mary Hamilton Papers
A window onto eighteenth-century life, literature and language

<https://www.maryhamiltonpapers.alc.manchester.ac.uk/about/>

Projekty wykorzystujące materiały zdigitalizowane

Strona główna / Zmieniamy się / Workflow do opracowania publikacji cyfrowych na...

Wirtualne Laboratorium Transkrypcji

WLT, czyli Wirtualne Laboratorium Transkrypcji, jest narzędziem chmurowym, będącym częścią zaplecza usług cyfrowych Uniwersytetu Wrocławskiego powstały w ramach projektu Leopoldina online. Ma ona na celu wspieranie działań naukowych z użyciem źródeł archiwalnych, muzealnych i bibliotecznych udostępnionych w postaci cyfrowej.

...

Cyfrowe ontologie i słowniki

The screenshot shows the Finto website interface. At the top right, there are navigation links: Sanastot, Tietoja, Palaute, and Ohje, along with language options: på svenska and in English. Below this is a search bar with a dropdown menu set to 'kaikista sanastoista' and a language dropdown set to 'suomi'. A search button labeled 'Hae' is to the right of the search bar. On the left side, the word 'finto' is displayed in a large, white, lowercase font against a teal background. Below the 'finto' logo, there is a white box containing the text: 'Tervetuloa Finto-palveluun! Finto on suomalainen sanasto- ja ontologiapalvelu, joka mahdollistaa sanastojen julkaisun ja selailun. Palvelu tarjoaa myös rajapinnat sanastojen ja ontologioiden hyödyntämiseen muissa ohjelmistoissa.' To the right of this box is a section titled 'Sanastot ja ontologiat' with a book icon. Under this section, there are two sub-sections: 'YLEISET' and 'YHTEISKUNTA'. The 'YLEISET' section lists several resources: Allärs - Allmän tesaurus på svenska, KOKO-ontologia, Metatietosanasto, Pondus-kategoriat, Suomalainen lajityyppi- ja muotosanasto, Suomalaiset yhteisönimet, YSA:n ja YSON:n käsite-ehdotukset, YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto, and YSO - Yleinen suomalainen ontologia. The 'YHTEISKUNTA' section lists: IPTC NewsCodes, JUHO - Julkishallinnon ontologia, and Julkisten palvelujen luokitus.

Projekty wspierające HC w bibliotekach

Harvard Library Lab

News

About

Projects

Below is an index of all of the Library Lab Projects today. Use the tags below to sort through them.

ALL

COMMUNITY ENGAGEMENT

COPYRIGHT/FAIR USE

DATA ANALYSIS

DISCOVERY

INSTITUTIONAL COLLABORATION

METADATA

MOBILE

REPOSITORIES

TAGGING/ANNOTATION

WORKFLOW

Archives and Special Collections
Class Request Tool

Archivist's Workstation (CS 96)

Atlas Viewer

Projekty HC

Digital Humanities: Examples

Support for researchers using the Library's collections with Digital Humanities techniques.

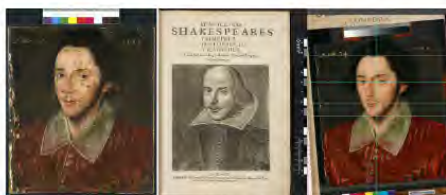
[Home](#) [Collections](#) [Technology](#) [Examples](#) [Support](#)

Search this Guide

Ask a
question

[Using facial recognition techniques to compare portraits associated with Shakespeare](#)

A recent experiment was carried by Ray Evans, Research Fellow in Psychology at the University of Manchester, who used forensic image recognition software to compare the face in the Grafton portrait with the engraving of Shakespeare by Martin Droëshout.

<https://subjects.library.manchester.ac.uk/digitalhumanities/examples>

Literatura

- *Burdick, Anne, Johanna Drucker, Peter Lunenfeld, Todd Presner, and Jeffrey Schnapp, Digital Humanities (Cambridge, MA: MIT Press, 2012)*
- Fogel, R. W. (1962). A Quantitative Approach to the Study of Railroads in American Economic Growth: A Report of Some Preliminary Findings*. *The Journal of Economic History*, 22(2), 163–197.
<https://doi.org/10.1017/S0022050700062719>
- Fogel, R. W., & Engerman, S. L. (1977). Explaining the Relative Efficiency of Slave Agriculture in the Antebellum South. *The American Economic Review*, 67(3), 275–296. <https://www.jstor.org/stable/1831400>
- *Humanistyka cyfrowa w pigułce. Odcinek nr 1 – Definicja* [podcast], 16 czerwca 2022.
<https://open.spotify.com/episode/0M3jViE31blg7XRfK6e4Nz?si=1gTqYq6-SV6yWum8WdVyjw>
- *Humanistyka cyfrowa w pigułce. Odcinek nr 2 – Rys historyczny* [podcast], 17 czerwca 2022.
<https://open.spotify.com/episode/55eCWxyR8EELqsNN4Vw450?si=KnBgEGtQR520sj0iW6Qaew>
- LLCC. In *Glossary*. Cambridge University Library. <https://www.lib.cam.ac.uk/university-archives/glossary/llcc>
- Muñoz, T. (n.d.). *Digital humanities in the library isn't a service*. Gist. Retrieved 25 February 2023, from <https://gist.github.com/trevormunoz/3415438>
- *Od Gutenberga do Zuckerberga. Wstęp do humanistyki cyfrowej*, pod red. Adama Pawłowskiego, 2023 [w przygotowaniu]
- Pawłowski, A. (2023). Humanistyka cyfrowa: geneza, zakres, cele i perspektywy. In: *Od Gutenberga do Zuckerberga. Wstęp do humanistyki cyfrowej*, pod red. Adama Pawłowskiego [w przygotowaniu]

Literatura

- Poremski, M. D. (2017). Evaluating the landscape of digital humanities librarianship. *College & Undergraduate Libraries*, 24(2–4), 140–154. <https://doi.org/10.1080/10691316.2017.1325721>
- Posner, M. (2013). No Half Measures: Overcoming Common Challenges to Doing Digital Humanities in the Library. *Journal of Library Administration*, 53(1), 43–52. <https://doi.org/10.1080/01930826.2013.756694>
- Posner, M. (2012, August 10). What are some challenges to doing DH in the library? *Miriam Posner's Blog*. <https://miriamposner.com/blog/what-are-some-challenges-to-doing-dh-in-the-library/>
- Radomski A. (2021, 18 stycznia). *Cyfrowa humanistyka* [podcast]. Głos nauki. <https://open.spotify.com/episode/3f4gOMEjMDR55cev0viWtG?si=LrDRe243SPKCvyfLjYL7dA>
- Schnapp, J., & Presner, T. (2009, May 29). *The Digital Humanities Manifesto 2.0*. <https://web.archive.org/web/20210413022427/http://manifesto.humanities.ucla.edu/2009/05/29/the-digital-humanities-manifesto-20/>
- Schaffner, J., & Erway, R. (2014). *Does Every Research Library Need a Digital Humanities Center?* OCLC Research. <https://www.oclc.org/content/dam/research/publications/library/2014/oclcresearch-digital-humanities-center-2014.pdf>
- Vedantham, A., & Porter, D. (2015). Spaces, Skills, and Synthesis. In *Digital Humanities in the Library: Challenges and Opportunities for Subject Specialists* (pp. 177–198). Association of College and Research Libraries, a division of the American Library Association. https://repository.upenn.edu/library_papers/86
- Zhang, Y., Liu, S., & Mathews, E. (2015). Convergence of digital humanities and digital libraries. *Library Management*, 36(4/5), 362–377. <https://doi.org/10.1108/LM-09-2014-0116>

Dziękuję za uwagę

dorota.siwecka@uwr.edu.pl